Reactienota Ontwerpbegroting 2023

In deze nota reageert het dagelijks bestuur op de punten die naar voren zijn gebracht in de zienswijzen. In tegenstelling tot voorgaande jaren hebben de meeste deelnemers geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om zienswijzen in te brengen naar aanleiding van de ontwerpbegroting 2023. Op het moment van het opmaken van deze reactienota hadden wij nog niet van alle deelnemers de definitieve, ondertekende zienswijze ontvangen. In deze gevallen hebben wij onze reactie gebaseerd op de concept-zienswijze.

In totaal hebben 5 van de 20 deelnemers een zienswijze ingediend. Dit zijn de volgende deelnemers:

1. Gemeente Achtkarspelen
2. Gemeente Heerenveen (alleen concept)
3. Gemeente Smallingerland
4. Gemeente Súdwest-Fryslân
5. Gemeente Tytsjerksteradiel (alleen concept)

Daarnaast heeft gemeente De Fryske Marren geen zienswijze gegeven maar wel een brief gestuurd met een inhoudelijke reactie. De overige deelnemers hebben laten weten geen zienswijze in te dienen.

Gemeente Achtkarspelen

Zienswijze:

FUMO te vragen de werkprocessen verder te stroomlijnen (lean and mean) en daarmee de ureninzet te verminderen en de kwaliteit te verbeteren.

In het kader van de doorontwikkeling van ons zaaksysteem LEEF en de komst van de Omgevingswet is de FUMO al bezig met het onderdeel werkprocessen. Alle werkprocessen worden opnieuw beschreven en herijkt. Dit is nodig als gevolg van de gewijzigde procedures zoals die onder de Omgevingswet zullen vallen. Daarnaast willen we de efficiency verbeteren om ook uiteindelijk de kentallen te kunnen realiseren. In de vergadering van het algemeen bestuur van 16 december 2021 is het algemeen bestuur hierover geïnformeerd (agendapunt planning projecten 2022).

FUMO te vragen in de periodieke rapportages inzicht te geven in de effecten van de in 2022 gestarte nieuwe sturings- en financieringssystematiek en een analyse te geven hoe de productie zich verhoudt tot de productie zich verhoudt tot de productienormen (kengetallen) en hoe de processen en de productie verder kunnen worden verbeterd.

In 2021 en 2022 is een nieuw format voor een rapportage ontwikkeld. Dit is gebeurd door een werkgroep die in het leven is geroepen door het vakoverleg VTH, het VTH managersoverleg en het controllersoverleg. Vanuit deze overlegorganen hebben medewerkers van deelnemers en FUMO een nieuw format ontwikkeld voor een rapportage voor de deelnemers. Hierbij is afgesproken dat FUMO in plaats van 4 keer (per kwartaal) vanaf 2022 3 keer (per 4 maanden) rapporteert. Per taakgebied wordt aangegeven wat de voortgang is ten opzicht van de dienstverleningsovereenkomst en ook wordt een prognose gegeven voor het hele jaar.

FUMO te vragen om loon- en prijsstijgingen zo veel mogelijk op te vangen binnen de eigen begroting en kritisch te kijken naar de taken en uitzettingen. Zo nodig ook door voor te stellen bepaalde activiteiten niet meer of anders uit te voeren.

Het grootste deel van de begroting van de FUMO (75%-80%) bestaat uit loonkosten. Indien de loonkosten als gevolg van CAO aanpassingen stijgen, dan kan de FUMO niet anders dan de begroting verhogen. De capaciteit van de FUMO is vastgelegd op basis van normen en kengetallen zoals een productiviteitsnorm van 1.360 uur per fte. Dit is al een stevige en ambitieuze norm die alleen gehaald kan worden als de randvoorwaarden geoptimaliseerd zijn. Het opvangen van loonstijgingen binnen de huidige begroting kan alleen als de productiviteitsnorm wordt verhoogd. Dit is niet realistisch en zal de werkdruk voor de FUMO medewerkers alleen verder verhogen. Daarnaast zal de kwaliteit onder druk komen.
De FUMO voert wettelijke taken uit. Het is niet mogelijk, zoals u stelt, om deze niet meer uit te voeren. Een vergunningsaanvraag of melding moeten wij in behandeling nemen. Uiteraard kijkt de FUMO ook kritisch naar de eigen organisatie en waar dit mogelijk is zullen we verbeteringen doorvoeren. Een voorbeeld hiervan is hiervoor gegeven bij het aanpassen van werkprocessen en het werken met kengetallen. Hierbij zal echter altijd een balans gevonden moeten worden om te bewaken dat een te ver doorgevoerde efficiencyslag ten koste gaan van kwaliteit en werkdruk. De FUMO wil ook voor de medewerkers een aantrekkelijke werkgever blijven waar professionals in staat worden gesteld om op basis van hun eigen verantwoordelijkheden deze taken te kunnen uitvoeren.

FUMO te vragen de bedrijfsvoering aan te laten sluiten bij recent aangenomen nieuwe wetten (Wet open overheid, de nieuwe wet Gemeenschappelijke Regelingen en de Wet bestuur en toezicht rechtspersonen (Wbtr)). Deze wetten kunnen namelijk ook van invloed zijn op de bedrijfsvoering en de onderliggende relatie met onze gemeente.

De FUMO heeft al actie ondernomen om de implementatie van nieuwe wetgeving binnen de FUMO organisatie te realiseren. Voor de Wet Open Overheid is een projectleider aangesteld die hiermee aan de slag gaat. Deze wet is per 1 mei 2022 (grotendeels) in werking getreden en vervangt de Wet Openbaarheid Bestuur (WOB). De nieuwe Wet Gemeenschappelijke Regelingen treedt per 1 juli 2022 in werking. Hierbij geldt voor een aantal onderdelen een overgangstermijn van 2 jaar. Onze huidige Gemeenschappelijk Regeling (GR) zal moeten worden aangepast om te voldoen aan deze wet. Wij willen deze aanpassingen combineren met de noodzakelijke aanpassingen van onze GR aan de Omgevingswet. Voor een aanpassing van de GR is goedkeuring nodig van alle gemeenteraden, provinciale staten en het algemeen bestuur van Wetterskip. Wij komen daar derhalve t.z.t bij u op terug. De Wbtr tenslotte is niet van toepassing op Gemeenschappelijke regelingen.

FUMO te vragen om bij de toekomstige wijziging van de begroting als gevolg van de Omgevingswet ook de optie uit te werken om dit budgetneutraal te doen door de eventuele kostenstijgingen, waarvoor het Rijk de gemeenten niet compenseert, op te vangen door het op een lager niveau uitvoeren van bestaande taken.

Als er als gevolg van de Omgevingswet extra taken naar de FUMO komen, dan zal dat leiden tot een hogere benodigde capaciteit en dus ook tot stijging van kosten. Zoals al eerder is aangegeven is deze capaciteit al gebaseerd op stevige en ambitieuze normen en kengetallen die alleen kunnen worden gerealiseerd als de randvoorwaarden geoptimaliseerd zijn. Daarnaast is de taakuitvoering deels wettelijk ingekaderd en/of zijn hierover afspraken gemaakt. Het laatste is bijvoorbeeld het geval met het Fryslân brede VTH beleid. Dit is gebaseerd op een risico analyse waar vervolgens het toezichtsbeleid op is gebaseerd. Het op een lager niveau uitvoeren van bestaande taken, bijvoorbeeld

het uitvoeren van minder controles, kan dus niet zomaar zonder het VTH beleid aan te passen. Bovendien levert dit vervolgens ook grotere risico's voor de leefomgeving op. Wij zijn hier dan ook geen voorstander van.

Gemeente Heerenveen

Zienswijze:

Voor de basistaakbedrijven staat voor onze gemeente in de ontwerpbegroting 2023 opgenomen type B: 126 inrichtingen en type C: 48 inrichtingen. Dit aantal dient voor type B :125 en voor type C: 47 inrichtingen te zijn. Hiermee komt het totaal aantal inrichtingen op 178. Wij verzoeken u het aantal basistaakbedrijven in de begroting aan te passen.

Het gaat om een zeer beperkte aanpassing van het aantal inrichtingen. Deze constatering is terecht omdat voor 1 bedrijf de activiteiten zijn gestaakt en het andere bedrijf is overgegaan naar de provincie als bevoegd gezag. Voor Heerenveen zou dit circa 14 uur minder toezichtsuren betekenen. Aanpassing in de begroting zal betekenen dat de gehele begroting moet worden aangepast. Dit is erg omslachtig en kost onevenredig veel tijd. Daarbij speelt ook dat door de gewijzigde financieringssystematiek de uiteindelijke bijdrage afhankelijk is van de werkelijke urenbesteding. Dit wordt op nacalculatiebasis afgerekend. Wij hebben daarom besloten om de begroting op dit punt niet te wijzigen.

Gemeente Smallingerland

Zienswijze:

De BOA evaluatie kan leiden tot een andere werkwijze/taakuitvoering met bijbehorende financiële impact

In het 'nieuwe' VTH-stelsel hebben de milieu BOA's domein II (buitengewoon opsporingsambtenaren) een belangrijkere en prominente rol in de handhaving gekregen. Op 21 november 2019 heeft het Bestuurlijk provinciaal VTH-overleg ingestemd met een functioneel Fryslân dekkende structuur voor de Bijzondere opsporingsambtenaren (BOA) domein II en zijn er werkafspraken gemaakt.
In de afspraken is o.a. opgenomen dat elke gemeente of cluster van gemeenten over minimaal 3 BOA's moet beschikken en dat de BOA coördinatie in de provincie bij de FUMO komt te liggen.
Smallingerland heeft in 2019 besloten om de BOA handhaving bij de basistaakbedrijven (bedrijven waar de FUMO ook wettelijk toezicht uitvoert) voor 3 jaar onder te brengen bij de FUMO en de overige BOA domein II taken door een eigen BOA te laten uitvoeren.
Na drie jaar (eind 2022) is er een evaluatie gepland en kunnen de afspraken eventueel worden herzien. Het begrotingsjaar 2023 valt buiten deze afspraken. Vooruitlopend op de evaluatie en besluitvorming heeft de FUMO de uren en de financiële bijdrage voor de BOA taak en BOA coördinatie opgenomen in de (ontwerp)begroting 2023.
In de zienswijze geven wij aan dat de evaluatie eind 2022 eerst afgewacht moet worden en dat de BOA taak en BOA coördinatie uren en de financiële bijdrage uit de begroting 2023 gehaald moet worden. Afhankelijk van de evaluatie kunnen de taken eventueel alsnog worden opgenomen in een begrotingswijziging.

In Fryslân is een ingewikkelde provinciebrede BOA structuur opgetuigd waarbij 3 clusters van gemeenten en de FUMO de BOA taken uitvoeren. Om de eenduidigheid hier in te bewaken en als aanspreekpunt richting het Openbaar ministerie is toen de BOA coördinator voor circa 0,5 fte (700 uur) bij de FUMO aangesteld. In de begroting is deze BOA coördinator opgenomen als een collectieve (plus)taak. Tot en met 2021 was de capaciteit bij de 3 clusters van gemeenten die zelf de BOA taken

uitvoerden nog niet volledig op orde en hierdoor is de inzetbaarheid van BOA's in domein 2 bij deze gemeenten in de afgelopen jaren beperkt geweest. Om deze reden is de evaluatie die in 2022 zou plaatsvinden voor het inhoudelijke gedeelte (output) opgeschort naar 2024. Hoewel wordt erkend dat hierdoor niet voldaan is aan de gemaakte afspraken voor het opnemen van de BOA coördinator hebben wij besloten om deze toch op te blijven nemen in de begroting. De reden hiervoor is dat de noodzaak hiertoe in de praktijk zichtbaar is. Indien het bestuurlijk VTH-overleg op basis van de evaluatie alsnog besluit de boa-coördinatie op te heffen, is het eenvoudiger het budget hiervoor te laten vrijvallen, dan wanneer de omgekeerde situatie zich voordoet en de begroting moet worden opgeplust

Er zijn maatregelen nodig om onverwachte budgetverhogingen te voorkomen en om voor duidelijkheid te zorgen

Per 2023 is de transitiebegroting en daarmee ook de bijdrage voor het ontwikkelprogramma FUMO 2.0. komen te vervallen. De FUMO heeft deze periode gebruikt om op financieel en organisatorisch vlak substantiële stappen te maken. Het ontwikkelprogramma is nog niet afgerond. In 2022-2023 vraagt de FUMO om extra ontwikkelbudget om diverse projecten op te pakken. De FUMO heeft een ambitieuze projectenkalender opgesteld, waarin zowel nieuwe projecten, zoals bijvoorbeeld de Omgevingswet zijn opgenomen, maar ook het door ontwikkelen van het ICT zaaksysteem.
Om deze projecten goed te implementeren is naast budget, ook de deskundigheid en inzet van de medewerkers uit het primaire proces nodig. Deze capaciteit is beperkt, omdat de FUMO ook hoge prioriteit geeft aan de te behalen afgesproken productiviteitsnorm van 1.360 u/fte. Bij de start van FUMO 2.0 is namelijk afgesproken om de productiviteit stapsgewijs te verhogen.
Ondanks verschillende inspanningen zien wij dat de FUMO de projecten, met als belangrijkste project het ICT zaaksysteem, om diverse redenen niet afdoende/volledig kan oppakken. Daarnaast stagneert bij de FUMO het verhogen van de productiviteitsnorm en lijkt het moeilijk om de kengetallen te halen. Dit brengt (financiële) risico's met zich mee. Wij zien dat de FUMO deze risico's ook onderkent en daarom ook als zodanig in de risicoparagraaf heeft opgenomen. De risico's zijn echter ook al in de begrotingen van 2021 en 2022 benoemd.
Om te zorgen voor duidelijkheid en om te voorkomen dat wij worden geconfronteerd met een onverwachte budgetverhoging, vragen wij de FUMO in de zienswijze om op korte termijn maatregelen in te voeren die de (financiële) risico's wegnemen of verkleinen en om het budget voor de (interne) ontwikkelingen zoveel mogelijk te zoeken binnen het huidige budget en de ambities te beperken tot alleen het hoogst noodzakelijke.

Het uitvoeren van de projecten binnen de projectenkalender heeft geen invloed op de productiviteit. Voor deze projecten zijn budgetten beschikbaar en zijn derhalve productief. In 2021 is de uitvoering van de projectkalender achtergebleven bij de planning. Dit kwam vooral door de werkdruk van de medewerkers in het primair proces waardoor deze capaciteit nodig was om de reguliere basis- en plustaken uit te voeren. De productiviteit is in 2021 fors verbeterd ten opzichte van 2020. De realisatie is uitgekomen op 1.340 uur per fte, dit is een verbetering ten opzichte van 2020 met 75 uur. Wel zagen wij in de loop van 2021 een steeds groter knelpunt op de arbeidsmarkt. Het is lastig om goede medewerkers te vinden om bestaande vacatures in te vullen. Hierdoor neemt de werkdruk toe en wordt FUMO meer gedwongen om extern in te huren en om vacatures in te vullen door zij-instromers en minder ervaren medewerkers. Dit laatste leidt tot extra inspanningen zoals interne begeleiding en opleiding. Dit zorgt voor druk op de productiviteit. Dit zal gezien de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en het daarop anticiperen alleen maar groter worden. Daarnaast zien wij dat medewerkers soms de voorkeur geven te werken bij een werkgever waar geen kengetallen worden gehanteerd. Dit lijkt een obstakel te worden om mensen te werven en te behouden. Dit jaar zal het daarom waarschijnlijk niet lukken om alle projecten volgens de projectplanning uit te voeren. We hebben daarom een portfolio analyse gemaakt om te bepalen welke projecten de meeste prioriteit hebben.

De risico's die in de risicoparagraaf staan zijn reële risico's. Het werken met kengetallen en het sturen op productiviteit kent daarnaast ook het risico dat er minder gevoel is dat medewerkers op basis van hun eigen professionaliteit hun werk kunnen uitvoeren. Daarbij moeten de randvoorwaarden optimaal zijn. Dit is nog niet het geval, bijvoorbeeld zoals u aangeeft bij ons zaaksysteem. Zowel de beschikbare budgetten als de beschikbare capaciteit zijn niet oneindig. Bij de prioriteitstelling van de projecten is daarmee ook rekening gehouden.

Gemeente Súdwest-Fryslân

Zienswijze:

Wij verzoeken u om de inzet BOA coördinatie uit de ontwerpbegroting FUMO 2023 te halen. Dit om de logische reden dat voor het jaar 2023 er door de deelnemers geen opdracht is verleend om deze plustaak uit te voeren

Voor de reactie verwijzen wij naar de reactie op de zienswijze van de gemeente Smallingerland. Overigens is het niet zo dat er door de deelnemers geen opdracht is verleend voor het uitvoeren van de plustaak. Bij de afspraak in 2019 is aangegeven dat de BOA coördinator in de begroting van de FUMO als collectieve taak wordt opgenomen en dat deze taak in 2022 geëvalueerd gaat worden.

Een begroting is een financieel document. Wij verwachten in een financieel document geen doelen die zien op de bedrijfsvoering (vb. H3: % werkprogramma gerealiseerd, % tijdigheid brieven na controle). Wij adviseren u deze uitvoeringsdoelen uit de begroting te verwijderen en op te nemen in de documenten rond het VTH uitvoeringsbeleid.

Wij zijn van mening dat de begroting niet alleen maar een financieel document is. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) geeft ook aan dat de begroting bestaat uit een beleidsbegroting en een financiële begroting. Bij het programmaplan (beleidsbegroting) worden ook de beleidsdoelstellingen (beoogd resultaat) geformuleerd en concreet gemaakt op welke wijze dit gebeurt. Deze kritische succes indicatoren geven vervolgens aan welke aspecten hierbij van belang zijn.

Tytsjerksteradiel

De zienswijze van Tytsjerksteradiel is identiek aan die van Achtkarspelen. Zie daar onze reactie.

De Fryske Marren

De ontwerpbegroting geeft voor gemeente De Fryske Marren geen aanleiding om een zienswijze in te dienen. Hoewel ze aangeeft dat het opnemen van de BOA coördinator in de begroting 2023 prematuur is, heeft het college van B&W toch besloten in te stemmen met het opnemen van de BOA coördinator in de begroting.